

ועדת משרדים צעירים

23 מרץ, 2010

קידום העשייה והשיח האדריכלי ע"י תחרויות אדריכליות

מטרתו של מסמך זה היא לקדם מצוינות אדריכלית בישראל. מטרה זו ניתן להשיג ע"י קידום ענף האדריכלות המקומי בעזרת מנגנון של תחרויות אדריכליות אשר יבטיחו את קבלתן של תוצאות איכותיות ויאפשרו קיום של דיון ציבורי/תרבותי ראוי, כנדרש לפרויקטים המעצבים את המרחב הישראלי.

מטרות:

1. מצוינות אדריכלית
2. שיתוף הציבור בקביעת דמותה של העיר
3. קידום השיח האדריכלי בישראל
4. מתן הזדמנויות שוות לכלל משרדי האדריכלים

א. רקע היסטורי – תל אביב:

סקירה היסטורית של האדריכלות בתל אביב מראה כי בעבר היו נהוגות תחרויות תכנון לאדריכלים אשר הובילו ליצירת הפרויקטים מרכזיים בעיר. פרויקטים אלו זכו להערכה מקצועית רבה הן בישראל והן מחוצה לה ומיצבו בתקופת שנות ה-60 את ישראל בקידמת השיח הישראלי בעולם. לערכים המקצועיים הגבוהים אשר נבעו מהליך בחירת הפרויקטים במסגרת תחרויות פתוחות נוסף ערך מוסף בתצורת קידום האדריכלות המקומית. שיטת התחרויות הבטיחה לאדריכלים צעירים שוויון הזדמנויות מול משרדים ותיקים. כתוצאה, תרמו אדריכלים צעירים ומבריקים רבות לאדריכלות הישראלית מחד ולדמותה של העיר מאידך. דוגמאות בולטות הן תכנון בניין עת"א בו זכה אדר' מנחם כהן, תכנון ככר מלכי ישראל בו זכו צמד האדר' יסקי פובזנר, תכנון מוזיאון ישראל בו זכו אבנר ישר ודן איתן ומבנים נוספים בתכנון אדריכלים כגון מוטי בן חורין, יעקב רכטר וכן הלאה.

ב. דוגמאות מהעולם:

סקירה של מספר מקרי מבחן בעולם מראה כי במדינות שבהן הונהג מנגנון לתחרויות פתוחות נוצר שיח אדריכלי פעלתני, קודמו משרדים צעירים ונוצרו פרויקטים מרהיבים שתרמו רבות לאותן מדינות. מקרים כאלו ידועים הן בהולנד, באנגליה, צרפת, אוסטרליה ומדינות רבות נוספות.

ספרד:

ספרד הציבה עצמה על מפת המצוינות האדריכלית 20 השנה האחרונות כתוצאה ישירה של מנגנון תחרויות מפותח במיוחד. להלן סקירה של מנגנון זה כדוגמה למבנה מומלץ לישראל.

תחרויות פתוחות לפרויקטים ציבוריים:

1. מרבית הפרויקטים הציבוריים מחויבים בתחרויות פתוחות.
2. צוות היגוי לפרויקט מוגדר מראש וכחלק מתנאי התחרות וכולל בד"כ דמויות פוליטיות וציבוריות ולפחות שני אדריכלים/מתכננים מוזמנים.
3. על מנת להבטיח את קידום הפרויקט בצורה המהירה והחלקה ביותר מתד ואדריכלות ברמה הגבוהה ביותר מאידך, מושקע מאמץ גדול בשלב התחרות ומרגע שנבחר האדריכל צוות היגוי אינו רשאי לערוך בתכנון שינויים מהותיים – כלומר הרשות מתחייבת לבנות את ההצעה הזוכה במינימום שינויים.
4. על מנת להבטיח רמה מקצועית נאותה בצוותים המתחרים חייב להיות אדריכל רשוי.
5. שיפוט התחרויות נעשה ע"י בחינה של פרמטרים שבבסיסם הם קבועים וחוזרים על עצמם:

C:\Documents and Settings\LIOR\Local Settings\Temporary Internet Files\OLK3
אדריכלות.3.doc

- אומדן מפורט לפרויקט (בתוסף 6% כמרכיב רווח לחברות הבניה)
- פתרון מפורט לפרוגרמה
- עיצוב אדריכלי
- תכנון בר קיימא
- רמת פיתוח הפתרון האדריכלי/הנדסי המוצע
- שכר טרחת האדריכל (לא ההצעה הזולה ביותר זוכה אלא זו הקרובה ביותר למוצע)

תחרויות שני השלבים:

שלב א - הצגת פורטפוליו לועדת ההיגוי אשר מרכיבה רשימת מוזמנים לתחרות

שלב ב - שיפוט ההצעה.

תחרויות אלו דורשות בד"כ רמת פירוט נמוכה יותר מהתחרויות הפתוחות.

תחרויות מתחת לגיל 45:

תחרויות אלו נהוגות במיוחד בתחום פרויקטים בשיתוף פעולה בין המגזר הציבורי והפרטי. באופן ספציפי נערכו תחרויות כאלו במיוחד למגורים ובהן נעשה מאמץ גדול למצוא פתרונות דיור המתאימים לצעירים ולכן באופן טבעי הכוונה היא קידום תכנון המבוצע ע"י מעצבים צעירים.

תחרויות למגורים ציבוריים:

לתחרויות אלו מוצעות הצעות תכנון ע"י חברות בניה ביחד עם משרדי אדריכלים ומהנדסים המגישים הצעות מפורטות לתכנון/ביצוע.

תחרויות רעיוניות:

סוג תחרות מאוד מקובל שבו גוף ציבורי מכריז על תחרות במטרה לנסח בבהירות את הגישה הרעיונית לבעיה מסוימת. בתחרויות אלו שלושת הזוכים בפרסים הראשונים זוכים בתמורה כספית להצעתם בקנה מידה של: 70,000 אירו מקום ראשון, 50, שני 301 לשלישי. דוגמאות לנושאים מקובלים לתחרויות מסוג זה הן ארגון מחדש למשל של קמפוס או משרד ציבורי, התרחבות או תוספת בניה, תכנון קו החוף, פריסת מתקני הספורט במדינה, מערכות תחבורה משולבות או נושאים טיפולוגיים כמו הצעות לפרוטוטיפים חדשים למגורים, אולמות, חניונים, בתי ספר וכו'.

שיתוף פעולה בין אדריכלים לרשויות מקומיות:

בנוסף למנגנון התחרויות מוצע לקדם מהלכים של שיתוף פעולה בין מנהלי ההנדסה ברשויות המקומיות ובין אדריכלים הפועלים בתחומן שבו ייחשף כל צד לצרכים של משנהו ויוחלפו רעיונות בין הצדדים. דוגמא לנושא למפגש שכזה יכולה להיות הצגתה של תכנית אב חדשה ע"י צוות במנהל ההנדסה בפני האדריכלים יחד עם הסברים כיצד ניתן לנצל את הנחיות התכנית בצורה הטובה ביותר. מפגשים אלו יסייעו לא רק מבחינת העברת אינפורמציה אלא גם ביצירה של מערכות יחסים א-פורמליות במקביל אשר מהן יהנו שני הצדדים.

אדר' אסף לרמן, חבר וועדת המשרדים הצעירים בארגון